

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Касьянова В.В., здобувач вищої освіти групи, група Ф2/1 ТЕК

Миколаївський національний аграрний університет

Земельні ресурси посідають чільне місце в економіці будь-якої країни, тому сталий розвиток аграрного сектору України неможливий без реалізації на практиці принципів раціонального використання та охорони земель. В сучасних умовах господарювання сільське господарство України перебуває в ситуації невизначеності щодо напрямку подальшого розвитку. Наукові дослідження протягом тривалого часу інформують виробників, громадськість та відповідні органи влади про шкідливий вплив традиційної агротехніки землеробства, яку застосовують для вирощування більшості культур, на стан навколишнього середовища і якість сільськогосподарської продукції. Як наслідок, сільське господарство перебуває у критичному стані як з приводу обсягів валового виробництва, так і з приводу своєї прибутковості. Обидві проблеми неможливо вирішити окремо, їх треба розглядати в комплексі.

Вивченню економічних та екологічних аспектів формування високоефективних систем землекористування присвячені роботи багатьох вчених, зокрема, Є.П. Журавльова, В.В. Горлачука, О.І. Котикової, А.Я. Сохничя, А.М. Трегобчука та інших. Зважаючи на різноманітність природно-господарських умов функціонування сільськогосподарських підприємств,

необхідним є варіативність формування моделей сталого землекористування, оскільки місцевий рівень є найскладнішим та проблематичним.

Екологічнобезпечне землекористування є частиною системи раціонального землекористування, яке в свою чергу, є системою земельних і суспільно-виробничих відносин, за якої досягається оптимальне співвідношення між економічно доцільними і екологічно безпечними видами використання земель і забезпечується економічне зростання та задоволення матеріальних і духовних потреб населення.

Хоча вплив екологічних умов на виробництво сільськогосподарських культур ще недостатньо досліджений, ці умови починають відігравати все зростаючу роль у системі планування сільськогосподарського виробництва та пріоритетності потоків інвестицій.

В цілому існуючий механізм використання земель є неефективним для розв'язання проблем відтворення, користування та охорони земель, оскільки не спроможний забезпечити ні сприятливі екологічнобезпечні умови господарювання на землі, ні перехід до такої системи землекористування. Активний вплив його економічних інструментів залежить від оптимального поєднання державних і ринкових регуляторів, які скеровують виробничу діяльність суб'єктів землекористування на шляху його екологізації. На нашу думку, основу економічного механізму еколого безпечного землекористування доцільно формувати, базуючись на відповідальності за екологічну безпеку землекористування, стимулювання екологічнобезпечного землекористування та його фінансовому забезпеченні

Застосування екологічнобезпечних технологій використання земель забезпечує не тільки підвищення родючості ґрунтів, раціональне використання земель та позитивний вплив на довкілля, а й дає змогу одержувати екологічно чисту продукцію, потреба в якій постійно зростає. З метою підвищення ефективності екологічнобезпечного землекористування пропонуємо згрупувати заходи щодо дотримання екологічнобезпечного стану земель на такі, що потребують фінансових вкладень, і ті, що можна

здійснювати власними силами землекористувачів без додаткових вкладень, використовуючи науковий підхід до організації господарювання.

До заходів першої групи, які потребують додаткових фінансових надходжень, можна віднести хімізацію, проведення гідротехнічних заходів, проведення протиерозійних заходів, встановлення оптимальної структури ріллі, багаторічних насаджень та пасовищ. До заходів другої групи належать оптимізація розміщення посівів на полях різної родючості, дотримання ґрунтозахисних сівозмін, дотримання агротехнічних заходів, використання органічних добрив рослинного походження. Виконання навіть тільки заходів другої групи сприятиме покращенню екологічного стану сільськогосподарських угідь та економічних показників діяльності господарств.

Збільшити ефективність екологобезпечного землекористування в ринкових умовах можливо за оптимального поєднання державних і ринкових регуляторів: підвищення відповідальності за його безпеку; стимулювання розвитку цього процесу; його фінансування; запровадження страхування земель. Ці заходи мають бути наповнені ефективними економічними інструментами регулювання екологічної безпеки землекористування та різними видами адміністративних підойм впливу (податкові, кредитні та цінові інструменти, система компенсацій, екологічне страхування, екологічний аудит тощо), які б гармонійно поєднували дії економічних законів та законів природи.

Запровадження альтернативного землеробства дає змогу одержувати високі врожаї тільки на високо родючих ґрунтах. На решті сільськогосподарських земель необхідно проводити поступову трансформацію традиційного землеробства в інтегроване з екологічною орієнтацією, яке має бути економічно і екологічно виваженим, тобто включати основні складові альтернативних систем з одночасним застосуванням у невеликих дозах засобів хімізації. Таке землеробство буде

безпечним для навколишнього природного середовища і дасть можливість отримувати високі врожаї сільськогосподарських культур.

Науковий керівник: Мельник І. О. – доцент кафедри економіки підприємств, канд. екон. наук